

MEMÒRIA JUSTIFICATIVA DE LA INICIATIVA LEGISLATIVA POPULAR PER L'APROVACIÓ D'UNA LLEI DE DECLARACIÓ DEL PARC NATURAL DEL MONTSENY, DE PARATGES NATURALS D'INTERÈS NACIONAL I DE RESERVES NATURALS INTEGRALS D'ACORD AMB ELS ARTICLES 23 I 24.2 DE LA LLEI 12/1985, DE 13 DE JUNY, D'ESPÀIS NATURALS

I. El massís del Montseny, estructurat pels tres conjunts muntanyosos principals (turó de l'Home-les Agudes, Matagalls i el pla de la Calma, els quals atenyen altituds des de 1344m fins a 1706m, per les seves característiques biogeogràfiques especials, relativament proper al mar i alhora posseïdor d'una varietat d'estatges produïts pel seu acusat gradient altitudinal, lluny d'esgotar el seu interès com lloc d'esbarjo per a la població de les grans conurbacions que li són properes, guarda en el seu interior una riquesa biològica i ambiental d'alt nivell.

La capacitat de reunir comunitats vegetals pròpies d'estatges mediterranis, de muntanya mitjana i, fins i tot, centreeuropees i subalpines, li confereix unes característiques úniques que, estan perfectament representades per la riquesa d'hàbitats i l'existència d'espècies relictuals de vegetació com el *Prunus lusitanica*, propi de la laurisilva canària, o la *Gentiana lutea*, d'entre centenars d'espècies, pel que fa a la riquesa vegetal, o a la faunística representada per més de dues-centes setanta espècies, d'entre les quals, pel seu caràcter emblemàtic destaca el tritó del Montseny (*Calotriton arnoldi*), espècie d'amfibi urodel endèmica d'aquest massís, única al món, que es troba en greu perill de desaparició. Els seus valors paisatgístics són preuats arreu, per la varietat dels àmbits representats i els seu patrimoni immaterial ha estat reconegut per la UNESCO. Qualsevol d'aquests valors per separat justificarien, per si sols, l'aplicació de diferents mesures de salvaguarda, però, com a conjunt, fan obligatòria la seva protecció permanent i duradora.

II. La protecció i ordenació del Parc Natural del Montseny, objecte de la proposta de Llei que avui es presenta, va ser promoguda per la Diputació de Barcelona i la Diputació de Girona, prenent la forma de *Pla especial del Parc natural del Montseny* que fou aprovat per les respectives comissions provincials d'urbanisme (el 26 de juliol de 1977 pel que fa al sector barceloní i el 26 de gener de 1978 per a l'àmbit gironí), d'acord amb la *Llei sobre Règim del Sòl i Ordenació Urbana, text refós de 9 d'abril de 1976*, i els *Reials Decrets 1558/1977, de 4 de juliol; 1917/1977, de 29 de juliol*, i l'*Ordre ministerial de 9 d'agost de 1977*, totes elles de caràcter eminentment urbanístic. D'altra banda, aquell mateix any, el Montseny va ser reconegut a nivell internacional per la seva declaració com a Reserva de la Biosfera, dins el *Programa MaB («Home i biosfera»)* de la UNESCO, tot i que aquest reconeixement no implica cap garantia jurídica per a la seva protecció ambiental, sent només un conjunt de recomanacions que es fan a nivell genèric per la gestió d'aquests àmbits.

Un cop aprovat el *Pla especial*, es dotava teòricament el massís del Montseny d'un instrument de protecció que comprenia una extensió aproximada de trenta mil hectàrees. L'any 1987 va ser declarat Parc Natural –malgrat que aquesta declaració només abastava la part central del massís– per decret de la Generalitat de Catalunya (*Decret 105/1987, de 20 de febrer*) i, posteriorment, l'any 1992 va ser incorporat al *Pla d'espais d'interès natural (Decret 328/1992, de 14 de desembre)*. Més endavant, l'any 2006, es va integrar en la *Xarxa Natura 2000*.

Des de l'any 2008 fins el 2016 va ser vigent la reglamentació del *Pla Especial de protecció del Medi Natural i del paisatge del Parc del Montseny*, aprovat l'11 de desembre de 2008 per resolució del conseller de Política Territorial i Obres Públiques (DOG, núm. 5.308 de 30 de gener de 2009), que millorava en alguns aspectes l'anterior *Pla Especial* de 1977.

Com antecedent jurídic convé destacar que, dins la gradació establerta a l'article 21.1 de la Llei 12/1985 d'espais naturals, els parcs naturals constitueixen el nivell més baix de protecció.

III. El 26 de gener de 2017 es feia públic el Dictamen del Servei d'Assessoria Jurídica de la Diputació de Barcelona, informant del contingut de la sentència definitiva del Tribunal Suprem, que anul·lava el *Pla Especial de Protecció del Medi natural i del Paisatge del Parc del Montseny* per no haver-se subjectat la seva aprovació al tràmit previ d'avaluació ambiental estratègica. De llavors ençà ja han passat gairebé tres anys i la situació legal d'aquest àmbit natural, pel que fa al planejament ambiental i urbanístic, segueix sent tributària del *Pla Especial* de 1977. En realitat, aquesta situació ha fet retrocedir quaranta anys la protecció efectiva del massís.

IV. En el decurs de l'any 2017, es va iniciar la tramitació ambiental corresponent a l'ajustament del PEIN Montseny, per l'aprovació posterior d'un nou Decret de Parc Natural del Montseny, que modificaria el que va ser aprovat l'any 1987 (Decret 105/1987, de 20 de febrer) i hauria d'assegurar els límits actualitzats del Parc del Montseny.

L'esmentada proposta de Decret ampliaria l'espai PEIN i unificaria les figures de protecció, aspecte que cal valorar positivament (atès que incideix en allò que fa referència als límits geogràfics que determinen la seva extensió). En el cas, però, que arribés a ser aprovat, no constitueix tampoc l'instrument jurídic que permeti la planificació i la gestió d'aquest espai natural. Fins el desembre de 2016, aquesta eina de planificació era l'anteriorment al·ludit *Pla Especial*, ara anul·lat.

Tal i com reconeix l'informe del Consell de Protecció de la Natura de la Generalitat de Catalunya, de 5 de novembre de 2018, que analitza el projecte de Decret: «L'article 3 estableix els objectius de protecció del Parc Natural, els quals són tan genèrics que podrien servir per a qualsevol altre espai natural protegit de Catalunya.» i afegeix «...que aquests objectius haurien de tenir una major concreció i relació amb el medi i l'àmbit objecte de protecció.»

El mateix informe remarca que el projecte de Decret es basa en l'aplicació del règim del sòl no urbanitzable, incidint en el fet que «Massa sovint la política de preservació del medi natural va a remolc de la normativa i dels instruments urbanístics, cosa que caldria evitar si hom pensa en els nombrosos usos i activitats admesos en els sòls no urbanitzables, motiu pel qual el decret hauria de tractar de manera més detallada la qüestió dels usos i activitats admesos i evitar que en un espai considerat parc natural hi sigui d'aplicació la mateixa normativa que a qualsevol altre sòl no urbanitzable.» L'informe abunda en aquest tema senyalant que «...s'utilitzava aquesta referència al sòl no urbanitzable quan existia la qualitat d'especial protecció, però ara ja no es pot utilitzar aquest recurs, de manera que en absència del pla de protecció del medi natural i del paisatge, el règim general del sòl no urbanitzable actualment vigent deixa la porta oberta a tot un seguit d'actuacions que podrien resultar clarament lesives pel Montseny.» Sigui com sigui, la proposta de Decret esmentada, no ha estat aprovada tampoc pel Govern de la Generalitat fins la data.

V. La inexistència d'un marc referencial clar que, per la seva obsolescència, no pot oferir la normativa de 1977, ha permès l'aparició, en els dos darrers anys, d'un seguit de projectes de tipus urbanístic, terciari i d'infraestructures en l'àmbit del massís del Montseny, que posen en perill la seva pervivència com espai natural protegit. Aquesta fal·lera urbanitzadora està creant situacions clarament perverses, com l'aprovació de construcció de carreteres rurals en zones on s'estan desenvolupant projectes apadrinats per la UE, com el *LIFE Tritó del Montseny*, projecte que se suposa emblemàtic per protegir aquesta espècie endèmica, única al món, que quedaria afectada per l'execució d'aïtals infraestructures.

Com s'ha pogut comprovar més amunt, fins avui, totes les mesures de protecció relatives específicament al Montseny, han estat basades exclusivament en la legislació urbanística i en figures de protecció de rang baix. Aquest fet, acompanyat per la necessitat, ara ja crítica, de dotar aquest espai natural d'un marc jurídic de protecció clar i estable, obliga a revisar la situació actual a la recerca d'un nou ordenament basat en criteris ambientals que, predominant sobre els urbanístics, assegurin els seus valors naturals, fugint de mesures eventuais o fàcilment peribles en funció dels canvis de govern.

VI. En relació a aquesta tessitura, cal recordar que el Títol II de la *Llei 12/1985, de 13 de juny, d'espais naturals*, declara «que la protecció del medi natural a Catalunya exigeix un instrument jurídic i una estratègia que, alhora que possibilitin la conservació i la gestió específiques dels espais naturals que ho necessiten particularment, estableixin un marc legal de protecció referit globalment a la natura i permetin el desenvolupament d'un conjunt de mesures operatives per a la defensa dels recursos naturals enfront de les diverses causes de degradació.»

D'altra banda, a l'article 1 de l'esmentada *Llei 12/1985, de 13 de juny, d'espais naturals*, s'especifica que «Els objectius d'aquesta llei són protegir, conservar, gestionar i, si s'escau, restaurar i millorar la diversitat genètica, la riquesa i la productivitat dels espais naturals de Catalunya, els quals han d'ésser compatibles amb el desenvolupament i la utilització dels recursos naturals i ambientals, en el marc de la protecció del medi i de l'ordenació racional i equilibrada del territori.» Per a tal comesa, l'article 5, en el seu apartat 3, indica que «Els plans de protecció del medi natural i del paisatge són instruments d'ordenació i de gestió dels espais naturals protegits i, pel que fa a l'ordenació dels usos del sòl, tenen la naturalesa jurídica pròpia dels plans directores urbanístics.»

En aquest sentit, l'article 21 de la *Llei 12/1985, de 13 de juny, d'espais naturals*, que estableix les modalitats de protecció especial, ens ofereix aquelles figures que més s'adapten a les necessitats específiques per a salvaguardar aquest espai natural. L'objecte d'aquest article és «assegurar la preservació dels espais naturals que ho necessiten per llur interès científic, ecològic, cultural, educatiu, paisatgístic i recreatiu, i amb l'objectiu de dotar-los d'uns règims de protecció i de gestió adequats, s'estableixen les modalitats de protecció especial següents: a) Parcs nacionals, b) Paratges naturals d'interès nacional, c) Reserves naturals, i d) Parcs naturals.

Al seu torn l'apartat 3 de l'article 21 de la *Llei 12/1985* assenyala que «La declaració d'un espai natural de protecció especial no exclou la possibilitat que a dins puguin ésser constituïts altres nuclis de protecció que prenguin alguna de les modalitats establertes al punt 1.»

VII. Ateses les característiques concretes del territori montsenyenc, els antecedents legals existents, la situació de col·lapse normatiu que ha provocat la desaparició del *Pla Especial de Protecció del Medi natural i del Paisatge del Parc del Montseny*, les opinions de la comunitat científica, les entitats ambientals i la opinió pública en general, la figura de protecció que es manifesta més apte per acollir les especificitats ambientals, és la continguda a l'article 23 de la *Llei 12/1985*: paratges naturals d'interès nacional. L'article esmentat, en el seu apartat 3 conté els aspectes següents: «1. Són paratges naturals d'interès nacional els espais o els elements naturals d'àmbit mitjà o reduït que presenten característiques singulars atès llur interès científic, paisatgístic i educatiu, amb l'objectiu de garantir-ne la protecció i la de l'entorn; 2. La declaració de paratge natural d'interès nacional es fa per llei; 3. En els paratges naturals d'interès nacional les activitats s'han de limitar als usos tradicionals agrícoles, ramaders i silvícoles compatibles amb els objectius concrets de la protecció i a les altres activitats pròpies de la gestió de l'espai protegit.»

La figura de paratge natural d'interès nacional (PNIN), permet compatibilitzar la protecció dels valors ambientals del Montseny, amb la realitat cultural, social i econòmica del massís, respectant la figura de Parc Natural, però, dotant-la al mateix temps d'unes mesures de protecció d'àmbit geogràfic més reduït que són més acords amb les seves característiques biogeogràfiques úniques.

Acompanyant aquesta figura jurídica de PNIN, que ha de ser aprovada pel Parlament de Catalunya per tal de convertir-se en Llei, cal implementar una altra que reculli les especificitats ambientals que requereixen un grau superior de protecció, tot i que sigui en àmbits més reduïts. I en aquest punt és on cal considerar la caracterització de les reserves naturals integrals (RI), que resta delimitada a l'article 24 de la *Llei 12/1985* en els seus apartats 1a) i 1b). D'aquesta manera, dins dels espais que es consideren PNIN, a la proposta de Llei que presentem, quedaran també determinades aquelles àrees que hauran de ser reserves naturals integrals (RNI), figura que, igual a l'anterior, ha de ser aprovada pel Parlament en forma de Llei.

VIII: D'altra banda, tot acceptant els límits geogràfics del Parc Natural del Montseny, que han estat formulats en la proposta de Decret (encara no aprovat), s'integren també, en el seu àmbit, les figures específiques de protecció necessàries per garantir la pervivència dels ecosistemes i de la biodiversitat existent al massís montsenyenc, fent-les compatibles amb les activitats tradicionals que recull el programa MaB, dins l'àrea de la Reserva de la Biosfera Montseny.

La faceta més innovadora d'aquesta proposta de Llei resideix en el fet que, amb la seva aprovació, quedaria garantida la continuïtat futura dels valors naturals, respectant alhora les seves activitats humanes, que tindrien el seu puntal principal en la permanència del sector primari de les tres comarques integrades en l'àmbit geogràfic del Parc (Vallès Oriental, Osona i la Selva). Activitats econòmiques que, d'altra banda, contribuirien a mantenir la cultura tradicional dels divuit municipis implicats, permetent l'existència d'una economia real i mantenint les seves especificitats, recollides dins del Patrimoni Immaterial de la UNESCO que ha reconegut els seus valors.

És per això que aquesta Llei ha de ser un instrument de protecció i garant del valor biològic i paisatgístic del territori, prioritzant l'interès públic. En aquest context, s'ha de treballar per recuperar les activitats agrícoles i ramaderes tradicionals, fomentant una producció local de qualitat i relacionant-se de manera simbiòtica amb el medi ambient. D'aquesta manera no sols s'obté una millor protecció del valor natural del medi, i s'afavoreix la biodiversitat, sinó que es produeix una economia local de qualitat, incidint de forma positiva tant en la gestió mediambiental com en les comunitats locals. L'ajuda a aquesta producció ha de ser objectiu institucional, promocionant el producte del Montseny, tant als visitants i usuaris del Parc, com al públic en general.

L'aprovació d'aquesta llei de protecció del Montseny, que compta amb els antecedents d'altres espais naturals de Catalunya, com el Cap de Creus o les Illes Medes, significa un avenç pel que fa a la legislació ambiental i conservacionista que, tot i afectant només a aquesta muntanya emblemàtica, té una enorme repercussió vers el futur dels espais protegits. Aquesta protecció que reclama el conjunt de la societat catalana, ateses les conseqüències que tindrà sobre les generacions futures, és la que fa necessària la present iniciativa legislativa popular, tramitada d'acord amb la Llei 1/2006, de 16 de febrer.

Signen aquesta Memòria Justificativa:

MONTSERRAT ALBIOL BELILLA

FRANCESC ESPINAL I TRIAS

RICA MARIA GARCIA GONZÁLEZ

JOSÉ HURTADO COBLES

SALVADOR LAFUENTE BARCELÓ

CARLES LUMERAS MEDRANO

ELOI NOLLA SUBIRATS

MANUEL PERTÍÑEZ AGUILAR

CRISTINA ANGELES SÁNCHEZ ALONSO

FERNANDO DANIEL SAZ CORCHO

LUÍS XAVIER TOLDRÀ I BASTIDA

SERGI TRAVESSA DANÉS